

ĐINH THỊ MAI PHƯƠNG (Chủ biên)
PHAN THỊ HẢI ANH - ĐIỀU NGỌC TUẤN

CẨM NANG PHÁP LUẬT VỀ SỞ HỮU TRÍ TUỆ VÀ CHUYỂN GIAO CÔNG NGHỆ

(DÙNG CHO DOANH NGHIỆP, DOANH NHÂN)

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA

CẨM NANG PHÁP LUẬT
TỀ SỞ KHÔI TRÍ TƯỆ VÀ CHUYỂN GIAO CÔNG NGHỆ
(DÙNG CHO DOANH NGHIỆP, DOANH NHÂN)

**ĐINH THỊ MAI PHƯƠNG (Chủ biên)
PHAN THỊ HẢI ANH - ĐIỀU NGỌC TUẤN**

**CẨM NANG PHÁP LUẬT
VỀ SỞ HỮU TRÍ TUỆ VÀ CHUYỂN GIAO CÔNG NGHỆ**

(DÙNG CHO DOANH NGHIỆP, DOANH NHÂN)

**NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA
HÀ NỘI - 2004**

CHÚ ĐÃN CỦA NHÀ XUẤT BẢN

Trong hệ thống pháp luật nước ta, pháp luật về sở hữu trí tuệ và chuyển giao công nghệ có vị trí rất quan trọng, góp phần vào việc thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội, bảo vệ quyền và lợi ích của các tổ chức, cá nhân có liên quan, v.v., nhất là trong giai đoạn hiện nay, khi nước ta đang thực hiện nhiệm vụ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, chủ động hội nhập kinh tế quốc tế và khu vực. Hơn nữa, do xuất phát điểm của quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa của nước ta trong điều kiện kinh tế, khoa học, công nghệ chưa cao, nên trên thực tế, nhiều mặt trong pháp luật về sở hữu trí tuệ, chuyển giao công nghệ đối với nước ta còn là những lĩnh vực mới mẻ, sự hiểu biết và thực hiện pháp luật trong lĩnh vực này còn có nhiều hạn chế, thậm chí còn rất sơ khai, nhất là đối với doanh nghiệp, doanh nhân nước ta. Điều đó đã gây không ít những khó khăn, phức tạp và thiệt hại cho các doanh nghiệp, doanh nhân Việt Nam khi bước vào việc giao lưu hợp tác quốc tế, làm ăn với các đối tác trong và ngoài nước...

Nhằm mục đích cung cấp những thông tin, kiến thức cơ bản trong lĩnh vực nêu trên, Nhà xuất bản Chính trị quốc gia xuất bản cuốn sách **Cẩm nang pháp luật về sở hữu trí**

tuệ và chuyển giao công nghệ (dùng cho doanh nghiệp, doanh nhân). Nội dung sách gồm ba phần chính: *Phần thứ nhất*: Tìm hiểu pháp luật về sở hữu trí tuệ và chuyển giao công nghệ, được trình bày theo từng cụm vấn đề dưới dạng giải đáp các câu hỏi, tình huống đặt ra; *Phần thứ hai*: bao gồm việc giải thích một số thuật ngữ pháp lý cơ bản trong lĩnh vực nêu trên; *Phần thứ ba* là phần tập hợp một số văn bản chủ yếu điều chỉnh các quan hệ về sở hữu trí tuệ, chuyển giao công nghệ. Cuốn sách do tập thể tác giả là những nhà luật học biên soạn, tuyển chọn, tập hợp tư liệu.

Xin giới thiệu cuốn sách cùng bạn đọc.

Tháng 7 năm 2004

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA

LỜI TÁC GIẢ

Đối với mỗi quốc gia, đặc biệt là các quốc gia đang phát triển như Việt Nam thì sở hữu trí tuệ và chuyển giao công nghệ có vai trò rất quan trọng đối với sự phát triển kinh tế, văn hoá, khoa học kỹ thuật và công nghệ. Việc bảo hộ quyền sở hữu trí tuệ góp phần thúc đẩy sự tiến bộ của khoa học, kỹ thuật, sự thịnh vượng của văn hoá và sự phát triển kinh tế, tăng cường hợp tác và trao đổi quốc tế trong mọi lĩnh vực của đời sống xã hội.

Đối với các doanh nghiệp, tổ chức kinh tế thì quyền sở hữu trí tuệ là tài sản có giá trị vô cùng to lớn, đóng vai trò then chốt quyết định sự thành công trên thương trường. Việc bảo hộ quyền sở hữu trí tuệ góp phần thúc đẩy sáng tạo nâng cao chất lượng sản phẩm, dịch vụ, khuếch trương hình ảnh, đem lại vị thế, sức cạnh tranh của doanh nghiệp.

Trong thời gian gần đây, quyền sở hữu trí tuệ và thực thi bảo hộ quyền sở hữu trí tuệ trở thành vấn đề mang tính thời sự, thu hút sự quan tâm của nhiều cá nhân, các cơ quan quản lý nhà nước và đặc biệt là các doanh nghiệp. Ngày càng có nhiều người quan tâm tìm hiểu về pháp luật sở hữu trí tuệ và chuyển giao công nghệ.

Với những kiến thức và kinh nghiệm thực tiễn về pháp luật sở hữu trí tuệ và chuyển giao công nghệ, tập thể tác giả

đã biên soạn cuốn sách “Cẩm nang pháp luật về sở hữu trí tuệ và chuyển giao công nghệ”. Việc biên soạn cuốn sách này không nằm ngoài mục đích là đem đến cho người đọc những kiến thức cơ bản nhất về quyền sở hữu trí tuệ và chuyển giao công nghệ, nhằm được các thủ tục xác lập và thực thi bảo hộ quyền sở hữu trí tuệ.

Chúng tôi hy vọng rằng cuốn sách sẽ được đón nhận và sử dụng hiệu quả, đáp ứng phần nào nhu cầu tìm hiểu, học tập, nghiên cứu về pháp luật sở hữu trí tuệ và chuyển giao công nghệ.

Tuy nhiên, cũng phải lưu ý rằng, do pháp luật về sở hữu trí tuệ và chuyển giao công nghệ là lĩnh vực rất phức tạp, không ngừng thay đổi cùng với sự phát triển kinh tế, xã hội; hơn nữa đây là lần đầu tiên cuốn sách được biên soạn nên khó tránh khỏi những thiếu sót, hạn chế. Chúng tôi mong nhận được các ý kiến đóng góp của bạn đọc để cuốn sách trong lần tái bản sau được hoàn thiện hơn.

Tập thể tác giả

PHẦN I

**TÌM HIỂU PHÁP LUẬT
VỀ SỞ HỮU TRÍ TUỆ
VÀ CHUYỂN GIAO CÔNG NGHỆ**

I. MỘT SỐ VẤN ĐỀ CHUNG VỀ SỞ HỮU TRÍ TUỆ

1. Sở hữu trí tuệ là gì? Quyền sở hữu trí tuệ là gì?

Sở hữu trí tuệ được hiểu là việc sở hữu các tài sản trí tuệ - những kết quả từ hoạt động tư duy, sáng tạo của con người. Đối tượng của loại sở hữu này là các tài sản phi vật chất nhưng có giá trị kinh tế, tinh thần to lớn góp phần quan trọng trong quá trình hình thành và phát triển nền văn minh, khoa học, công nghệ của nhân loại. Đó là các tác phẩm văn học, nghệ thuật, các công trình khoa học kỹ thuật ứng dụng cũng như các tên gọi, hình ảnh được sử dụng trong các hoạt động thương mại.

Sự khác biệt đáng chú ý nhất giữa tài sản trí tuệ và các loại tài sản khác là thuộc tính vô hình của nó, tức là tài sản trí tuệ không thể được xác định bằng các đặc điểm vật chất của chính nó mà nó cần được thể hiện ra theo một cách thức nào đó bằng một hình thức cụ thể để có thể nhận biết được.

Tài sản trí tuệ có khả năng chia sẻ và mang tính xã hội rất cao. Có nghĩa là mỗi thành quả được tạo ra từ hoạt động trí tuệ của con người sẽ đem đến cho toàn xã hội,

toàn nhân loại những giá trị mới về tinh thần, về tri thức. Đồng thời, nó cũng có thể được thụ hưởng bởi tất cả mọi người vì khác với những tài sản thông thường khác, thuộc tính vô hình của loại tài sản này khiến cho việc sử dụng, khai thác sản phẩm trí tuệ từ người này không làm hao giảm hoặc ảnh hưởng đến việc sử dụng của người khác cũng như của những người sáng tạo ra chúng. Vì vậy, tài sản trí tuệ sẽ đem lại ích lợi hoặc về khía cạnh tinh thần và tri thức, hoặc khía cạnh kinh tế cho mọi người và toàn xã hội. Điều này khiến cho các hoạt động sáng tạo cần được trân trọng và khuyến khích.

Tuy nhiên, cũng xuất phát từ tính vô hình của tài sản trí tuệ nên nó không thể bị chiếm hữu về mặt thực tế và có khả năng lan truyền rất nhanh cũng như rất khó để kiểm soát. Mặt khác, khi đã được công bố, nó cũng dễ dàng bị sao chép, sử dụng và khai thác một cách rộng rãi ở bất kỳ nơi nào bởi bất kỳ ai mà có thể không cần xét đến ý kiến cũng như lợi ích của những người tạo ra chúng.

Chính vì thế mà từ cách đây rất lâu, ở các quốc gia văn minh, người ta đã tìm cách để khuyến khích các hoạt động sáng tạo bằng cách bảo hộ quyền của những người có công trong việc sáng tạo đối với thành quả của họ thông qua các đặc quyền về nhân thân và kinh tế. Những đặc quyền này đem lại cho người sáng tạo những lợi ích nhất định và khả năng độc quyền kiểm soát việc người khác sử dụng thành quả của mình giống như quyền của người chủ sở hữu đối với những tài sản thuộc sở hữu của anh ta nhằm tôn vinh các giá trị sáng tạo cũng như bù đắp một cách xứng đáng công sức và trí tuệ mà người sáng tạo đã bỏ ra.

Như vậy, quyền sở hữu trí tuệ được hiểu một cách khái